

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(listopad 2022)

★ Rada zařadila porušování omezujících opatření na seznam unijních trestných činů

Dne 28. listopadu Rada jednomyslně přijala rozhodnutí o zařazení porušování omezujících opatření na seznam „unijních trestných činů“, který je uveden ve Smlouvě o fungování EU. Podle čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování EU mohou Parlament a Rada stanovit minimální pravidla pro vymezení trestných činů a sankcí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem.

Členské státy mají v současné době různě definují, co představuje porušení omezujících opatření a jaké sankce by měly být v případě porušení uloženy. To může mít za důsledek rozdílné vymáhání sankcí a riziko jejich obcházení, což by mohlo osobám na sankčním seznamu umožnit, aby měly i nadále přístup ke svému majetku a podporovaly režimy, na něž unijní opatření cílí. Skutečnost, že porušování omezujících opatření bylo zařazeno na seznam „unijních trestných činů“, představuje první ze dvou kroků, které mají zajistit podobnou míru vymáhání sankcí v celé EU. Po přijetí tohoto rozhodnutí předloží Evropská komise návrh směrnice obsahující minimální pravidla pro definici trestných činů a sankcí za porušení omezujících opatření EU, který bude schvalován v rámci řádného legislativního procesu.

Plné znění rozhodnutí Rady je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10287-2022-REV-1/cs/pdf>

★ Rada: Nařízení o digitální provozní odolnosti finančního sektoru

Rada přijala dne 28. listopadu návrh nařízení o digitální provozní odolnosti (DORA), které má zajistit, aby finanční sektor v Evropě zůstal odolný i v případě závažného narušení provozu. Nařízení DORA stanovuje jednotné požadavky na bezpečnost sítí a informačních systémů podniků a organizací působících ve finančním sektoru, jakož i kritických třetích stran, které jim poskytují služby související s informačními a komunikačními technologiemi, jako jsou cloudové platformy nebo služby analýzy dat. Vytváří regulační rámec pro digitální provozní odolnost, na jehož základě všechny podniky musí zajistit, aby byly schopny přestát všechny druhy narušení a hrozeb

souvisejících s informačními a komunikačními technologiemi, reagovat na ně a zotavit se z nich. Příslušné vnitrostátní orgány převezmou úlohu dohledu nad dodržováním předpisů a v případě potřeby budou nařízení vymáhat.

Text nařízení o digitální provozní odolnosti finančního sektoru je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-41-2022-INIT/cs/pdf>

Rada schválila směrnici o podávání zpráv podniků o udržitelnosti

Dne 28. listopadu Rada schválila návrh směrnice o podávání zpráv podniků o udržitelnosti. Nová pravidla pro podávání zpráv o udržitelnosti se budou vztahovat na velké společnosti veřejného zájmu s více než 500 zaměstnanci, na všechny velké společnosti s více než 250 zaměstnanci a obratem vyšším než 40 milionů EUR a na všechny společnosti kótované na regulovaných trzích s výjimkou mikropodniků. Tyto podniky jsou rovněž odpovědné za posouzení informací vztahujících se na jejich dceřiné podniky. Uvedená pravidla platí také pro kótované malé a střední podniky, u kterých se však zohlední jejich specifika. Kótované malé a střední podniky budou moci využít během přechodného období výjimky („opt-out“), která zaručí, že se na ně směrnice nebude až do roku 2028 vztahovat. V případě mimoevropských podniků se povinnost podávat zprávy o udržitelnosti vztahuje na všechny společnosti, které v EU vytvářejí čistý obrát dosahující 150 milionů eur a které mají v EU alespoň jednu dceřinou společnost nebo pobočku.

Pravidla se začnou uplatňovat ve čtyřech fázích: v roce 2025 bude podávání zpráv o účetním roce 2024 povinné pro společnosti, na které se již vztahuje směrnice o vykazování nefinančních informací; v roce 2026 bude podávání zpráv o účetním roce 2025 povinné i pro společnosti, na které se v současné době směrnice o vykazování nefinančních informací nevztahuje; v roce 2027 bude podávání zpráv o účetním roce 2026 povinné i pro kótované malé a střední podniky s výjimkou mikropodniků, malých a nepřiliš složitých úvěrových institucí a kaptivních pojišťoven; v roce 2029 bude podávání zpráv o účetním roce 2028 povinné i pro podniky ze třetích zemí.

Kompletní text směrnice je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-35-2022-INIT/cs/pdf>

CCBE: Stanovisko k návrhu nařízení pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boji proti němu

Rada evropských advokátních komor (CCBE) zveřejnila v listopadu své stanovisko k návrhu nařízení ze dne 11. května 2022, které stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boji proti němu. Návrh stanoví povinnosti poskytovatelů hostingových služeb, interpersonálních komunikačních služeb nebo obchodů se softwarovými aplikacemi ohledně zjišťování, hlášení, odstraňování a blokování online materiálů týkající se sexuálního zneužívání dětí a navazování kontaktu s dětmi. CCBE podporuje boj proti této trestné činnosti a přijetí konkrétních opatření pro prevenci této trestné činnosti, má však obavy z dopadů tohoto návrhu na ochranu profesního

tajemství a mlčenlivosti. Obavy o ochranu soukromí sdílí také Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB) a Evropský inspektor ochrany údajů (EDPS).

CCBE se domnívá, že návrh postrádá nezbytné záruky k zajištění ochrany základních práv, konkrétně důvěrnosti komunikace a práva na účinnou obhajobu. V návrhu chybí přiměřenost, pokud jde o zásahy a omezení základních práv při zjišťování podezřelého obsahu. Procesní záruky nemohou nahradit ochranná opatření k zajištění důvěrnosti komunikace nebo povinnosti mlčenlivosti. Dle CCBE by měl zákonodárce EU přijmout jasná právní ustanovení a záruky k zajištění práv všech občanů. Pravomoci pro ochranu základních práv nemůžou být ani částečně přeneseny na soukromé subjekty. Navrhovaná opatření umožňující zjišťování a identifikaci obsahu poskytovateli komunikačních služeb by tedy měly být z návrhu odstraněny, pokud neexistují jasná ustanovení a řádné záruky, které zajistí, že základní práva jednotlivců budou respektována. CCBE dále zdůrazňuje, že návrh by neměl bránit advokátům v přiměřené ochraně jejich důvěrnosti komunikace prostřednictvím šifrovaných metod. Dále by také návrh měl upřesnit a omezit situace, za kterých mohou být předávány informace Europolu. Jakékoli předávání osobních údajů Europolu by mělo být přiměřené, relevantní a omezené na to, co je nezbytně nutné. Kromě toho by výměna osobních údajů s Eupolem měla probíhat pouze na základě výslovné a řádně posouzené žádosti.

Úplné znění stanoviska je v angličtině dostupné zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/SURVEILLANCE/SVL_Position_papers/EN_SVL_20221125_CCBE-position-on-the-proposal-for-a-regulation-laying-down-rules-to-prevent-and-combat-child-sexual-abuse.pdf

Rada: Kybernetická bezpečnost a odolnost v EU

Rada dne 28. listopadu přijala směrnici k zajištění vysoké úrovně kybernetické bezpečnosti v celé Unii „NIS 2“, jejímž cílem je zlepšit odolnost veřejného i soukromého sektoru i EU jako celku a jejich schopnost reagovat na incidenty. Směrnice NIS 2 stanoví základ pro opatření k řízení kybernetických bezpečnostních rizik a povinnosti hlášení pro v odvětví jako je energetika, doprava, zdravotnictví a digitální infrastruktura. Cílem revidované směrnice je harmonizovat požadavky na kybernetickou bezpečnost a provádění opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti v členských státech. Za tímto účelem stanoví minimální pravidla týkající se regulačního rámce a mechanismy účinné spolupráce mezi příslušnými národními orgány. Aktualizuje seznam odvětví a činností, na něž se vztahují povinnosti v oblasti kybernetické bezpečnosti, a stanoví nápravná opatření a sankce k zajištění prosazování.

Zatímco podle staré směrnice o bezpečnosti sítí a informací byly členské státy odpovědné za určení subjektů splňujících kritéria pro zařazení mezi provozovatele základních služeb, nová směrnice o bezpečnosti sítí a informací zavádí jako obecné pravidlo pro určení regulovaných subjektů pravidlo velikostního omezení. To znamená, že do oblasti působnosti směrnice budou spadat všechny střední a velké subjekty působící v odvětvích nebo poskytující služby, na něž se směrnice vztahuje. Revidovaná směrnice si navíc klade za cíl zajistit přiměřenost, vyšší úroveň řízení rizik

a jasná kritéria kritičnosti umožňující vnitrostátním orgánům určit další subjekty, na něž se směrnice vztahuje. Směrnice se nebude vztahovat na subjekty vykonávající činnosti v oblastech, jako je obrana nebo národní bezpečnost, veřejná bezpečnost a prosazování práva. Z oblasti působnosti jsou rovněž vyloučeny soudní orgány, parlamenty a centrální banky. Naopak vyloučeny nejsou orgány veřejné správy na ústřední a regionální úrovni. Členské státy mohou navíc rozhodnout, že se směrnice vztahuje i na dotčené subjekty na místní úrovni. Směrnice bude v nadcházejících dnech vyhlášena v Úředním věstníku Evropské unie a vstoupí v platnost dvacátým dnem poté. Po vstupu této směrnice v platnost budou mít členské státy 21 měsíců na implementaci.

Prozatimní verze textu směrnice je k dispozici pouze ve francouzském jazyce zde: https://www.consilium.europa.eu/media/60338/st-10193-2022-init_x.pdf

CCBE: Pokyny pro status zahraničního advokáta

Dne 25. listopadu schválila CCBE nezávazné pokyny, které popisují vzorový model statusu zahraničního advokáta pro advokáty ze třetích zemí, aby mohli vykonávat svou činnost v členských státech CCBE, jelikož se ukázalo, že aktuálně jsou podmínky pro uznávání kvalifikace a praxe v členských státech pro advokáty ze třetích zemí rozdílné. Smyslem pokynů je poskytnout pomoc zákonodárcům při vytváření statusu zahraničního advokáta v daných členských státech. Dokument poskytuje odpovědi na otázky, jak by měly být definovány podmínky pro uznání kvalifikace získané advokátem ze třetí země nebo jaké by měly být příslušné orgány pro posuzování žádostí. CCBE například navrhuje, že by status zahraničního advokáta mělo být možné získat pouze v případě, že osoba žádající o registraci byla advokátem ve své domovské zemi. Advokátní komora by měla být příslušná k posouzení žádostí a měla by vést seznam zahraničních advokátů. Pokyny dále uvádí, že zahraniční advokát by měl podléhat profesním pravidlům platným pro advokáty v hostitelské zemi. Zahraniční advokát by dle pokynů měl být oprávněn poskytovat právní poradenství pouze v ohledně práva země, kde získal odbornou kvalifikaci a/nebo v mezinárodním právu veřejném.

Pokyny jsou v angličtině dostupné zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/INTERNATIONAL_LEGAL_SERVICES/ILS_Position_papers/EN_ILS_20221125_CCBE-Guidelines-for-a-Foreign-Legal-Consultant-Status.pdf

Komise: Transparentnost v odvětví krátkodobých pronájmů

Dne 7. listopadu přijala Komise návrh nařízení, jehož cílem je zvýšit transparentnost v oblasti krátkodobých pronájmů ubytování a pomoci orgánům veřejné správy zajistit jejich vyvážený rozvoj coby součásti udržitelného odvětví cestovního ruchu. Nový předpis má zlepšit shromažďování údajů od hostitelů a jejich sdílení mezi online platformami a orgány veřejné správy. Nařízení má dále harmonizovat požadavky na registraci hostitelů a jejich nemovitostí pro krátkodobé pronájmy stanovené vnitrostátními orgány. Navrhovaný předpis má zvýšit transparentnost identifikace a

činnosti hostitelů poskytujících krátkodobé ubytování a pravidel, která musí dodržovat a usnadnit jejich registraci. Má také řešit současnou fragmentaci, pokud jde o způsob, jakým online platformy sdílejí údaje, a přispět k zamezování nezákonných nabídek ubytování. Návrh Komise budou nyní projednávat a následně schvalovat Evropský parlament a Rada.

Návrh nařízení je v angličtině k dispozici zde: https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2022-11/COM_2022_571_1_EN_ACT_part1_v7.pdf

CCBE: Stanovisko k právní pomoci v oblasti migrace a mezinárodní ochrany

Dne 25. listopadu schválila Rada evropských advokátních komor (CCBE) své Stanovisko k právní pomoci v oblasti migrace a mezinárodní ochrany, jehož cílem je poskytnout doporučení ohledně přístupu k právní pomoci pro osoby zapojené do řízení o migraci a mezinárodní ochraně. Ve stanovisku je posouzen aktuální stav legislativního rámce právní pomoci v různých členských státech a dále jsou popsány osvědčené postupy pro právní pomoc, která migrantům a lidem hledajícím mezinárodní ochranu zaručuje přístup ke spravedlnosti a ochranu základních práv. CCBE ve stanovisku uvádí, že ve všech členských státech EU je pro migranty a žadatele o azyl dostupný nějaký typ právní pomoci. V některých zemích EU existuje specifický systém pro migranty a žadatele o mezinárodní ochranu, zatímco v jiných zemích je právní pomoc pro tyto osoby součástí obecných systémů právní pomoci. V několika zemích existuje právní předpis, který staví přístup k právní pomoci pro cizí státní příslušníky a státní příslušníky daného státu na roveň, a nerozlišuje mezi osobami bez dokladů a s doklady. Ve většině členských států nejsou stálá místa, kde by byla poskytována právní pomoc na hranicích. Právní pomoc je poskytována na informačních místech na území členských států se zapojením advokátů a/nebo nevládních organizací.

CCBE doporučuje, aby byla právní pomoc snadno dostupná a podmínky pro přístup k ní srozumitelné. Pokud je právní rámec roztržštěný nebo chybí, je pro příjemce obtížné zjistit, jaká jsou jejich práva. Státy by dle CCBE měly vyvinout větší úsilí při informování cizinců o právní pomoci. Dále je ve stanovisku doporučeno, aby byl zřízen speciální systém právní pomoci pro migranty a žadatele o azyl, který zohlední jejich potřeby. Přístup k právní pomoci by však neměl být podmíněn zemí původu nebo migračním statutem. Bezplatná právní pomoc by měla být dostupná v řízení pro žadatele o azyl a migranty, co nejdříve. Děti bez doprovodu by měly mít vždy nárok na právní pomoc a měl by pro ně být vytvořen speciální systém právní pomoci. Také další zranitelné skupiny by měly být v systému právní pomoci zohledněny. Advokátní komory by dle CCBE měly zvážit vytvoření metodiky, které se budou zabývat poskytováním právní pomoci v oblasti migrace a mezinárodní ochrany nebo komisí zaměřených na azylové právo. Měla by být také zřízena informační místa pro žadatele o azyl a migranty ve větších městech a na hranicích, zejména v situacích vyššího počtu příchozích migrantů. Státy by měly shromažďovat data o právní pomoci pro tuto skupinu lidí. Právní pomoc by měli poskytovat kvalifikovaní advokáti se znalostí azylového práva a odměny advokátů za právní pomoc by měly být přizpůsobeny objemu a složitosti práce spojené s těmito případy.

Úplné znění stanoviska je v angličtině k dispozici zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/MIGRATION/MIG_Position_papers/EN_MIG_20221125_CCBE-Position-on-a-framework-on-legal-aid-in-the-field-of-migration-and-international-protection.pdf

Komise: Veřejná konzultace k návrhu revidovaného sdělení o definici trhu pro účely hospodářské soutěže

Komise zahájila dne 8. listopadu veřejnou konzultaci, v níž vyzvala všechny zúčastněné strany, aby se vyjádřily k návrhu revidovaného sdělení o definici trhu. Navrhované změny poskytují nové nebo rozšířené pokyny k různým klíčovým otázkám vymezení trhu jako je vysvětlení zásad definice trhu a způsobu, jakým je definice trhu používána pro účely uplatňování pravidel hospodářské soutěže, dále klade větší důraz na necenové prvky, jako jsou inovace a kvalita výrobků a služeb. Upřesňuje také budoucí uplatňování definice trhu, zejména na trzích, u nichž se očekává, že projdou strukturálními změnami, jako jsou technologické nebo regulační změny. Obsahuje nové pokyny týkající se vymezení trhu na digitálních trzích, například mnohostranné trhy a „digitální ekosystémy“ (např. výrobky založené na mobilním operačním systému) nebo nové zásady týkající se trhů zaměřených na inovace, které objasňují, jak by měly být hodnoceny trhy, v nichž společnosti soutěží v oblasti inovací, a to i zohledněním výrobků ve fázi přípravy.

Veřejná konzultace je spuštěna do 13. ledna 2023 a příspěvky je možné vkládat zde: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2022-market-definition-notice_cs

Vyjádření CCBE k návrhu nařízení o harmonizovaných pravidlech pro spravedlivý přístup k datům a jejich využívání (Akt o datech)

Dne 23. února 2022 předložila Evropská komise návrh nařízení o harmonizovaných pravidlech pro spravedlivý přístup k údajům a jejich využívání (Akt o datech). Jeho cílem je podporovat přístup k datům a jejich sdílení. CCBE se domnívá, že osobní a věcná působnost tohoto návrhu, který se týká i osobních údajů je příliš široká. Nařízení by mělo obsahovat obecné ustanovení k zajištění ochrany profesního tajemství a povinnosti mlčenlivosti. Proto by měl být návrh nařízení pozměněn tak, aby se nařízení netýkalo služebního tajemství podle vnitrostátního práva, jako například pravidel o ochraně komunikace mezi advokáty a jejich klienty. Dále by měl dle vyjádření CCBE být vyjasněn rozsah a podmínky pro zpřístupnění údajů veřejným orgánům. Neexistence jasné definice pojmů a odkaz na vnitrostátní postupy vytváří vysoké riziko rozdílných výkladů příslušných pojmů a zvyšuje pravděpodobnost zásahů do základních práv. Návrh by měl jasněji vymezit typy situací, které by představovaly veřejnou nouzi. V návrhu by také mělo být lépe definováno odůvodnění žádosti o údaje. Odůvodňující okolnosti, jako je nemožnost přijmout legislativní opatření včas, jakož i snížení administrativní zátěže, by měly být z návrhu vypuštěny. Dle CCBE by návrh dále měl vyloučit možnost veřejných orgánů požadovat údaje, na které se vztahuje služební tajemství, a rovněž povinnost držitelů údajů takové údaje zveřejnit.

Akt o digitálních trzích a digitálních službách vstupuje v platnost

Dne 1. listopadu vstoupil v platnost Akt o digitálních trzích. Toto nařízení má ukončit nekalé praktiky společností, které působí jako strážci přístupu v ekonomice online platform, tedy mají významný dopad na vnitřní trh; poskytují hlavní službu platformy, která je klíčovou branou pro podnikatelské uživatele k oslovení koncových uživatelů; a mají ve své činnosti zavedené a trvalé postavení nebo lze předpokládat, že takové postavení v blízké budoucnosti získají. Akt o digitálních trzích obsahuje seznam povinností a zákazů, které budou strážci přístupu muset ve svém každodenním provozu dodržovat, aby byly zajištěny spravedlivé a otevřené digitální trhy. Tyto povinnosti pomohou společnostem otevřít možnosti, jak vstupovat na trhy a soutěžit se strážci na základě kvality jejich produktů a služeb, což jim poskytne větší prostor pro inovace. Nařízení bude účinné od 2. května 2023. Do 3. července 2023, budou pak muset potenciální strážci Komisi oznámit své hlavní služby platform. Jakmile Komise obdrží úplné oznámení, bude mít 45 pracovních dnů na to, aby posoudila, zda daný podnik splňuje prahové hodnoty. Následně budou mít strážci přístupu šest měsíců na to, aby splnili požadavky aktu o digitálních trzích, a to nejpozději do 6. března 2024.

Kompletní znění Aktu o digitálních trzích je v češtině k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1925&from=CS>

Dne 16. listopadu vstoupil v platnost Akt o digitálních službách, který má zajistit bezpečnější online prostředí. Tato pravidla se vztahují na všechny digitální služby, které propojují spotřebitele se zbožím, službami nebo obsahem. Akt o digitálních službách přináší online platformám nové povinnosti ohledně omezování možných škod a rizik online, zavádí silnou ochranu práv uživatelů na internetu a staví digitální platformy do nového rámce transparentnosti a odpovědnosti. Pravidla zahrnují nové povinnosti – omezit šíření nezákonného obsahu a nelegálních produktů online, zvýšit ochranu nezletilých osob a poskytovat uživatelům větší výběr a ucelené informace. Online platformy mají nyní tři měsíce (do 17. února 2023) na to, aby oznámily počet aktivních koncových uživatelů na svých internetových stránkách.

Plné znění Aktu o digitálních službách je v češtině k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R2065&from=CS>

Rozpočet EU na rok 2023: Rada a Parlament dosáhly dohody

Dne 15. listopadu dosáhly Rada a Evropský parlament dohody o rozpočtu EU na rok 2023, který je orientován na hlavní politické priority EU. Celkové závazky jsou stanoveny na 186,6 miliardy eur. Oproti rozpočtu na rok 2022, včetně jeho pozdějších změn, se jedná o nárůst o 1,1 %. V rámci výdajových stropů víceletého finančního rámce na období 2021–2027 bylo ponecháno k dispozici 0,4 miliardy eur, aby mohla EU reagovat na nepředvídatelné potřeby. Celkové platby činí 168,6 miliardy eur, což

oproti roku 2022 představuje navýšení o 1 %. Okruhem s nejvyššími výdaji je jednotný trh, inovace a digitální oblast, dále pak následuje soudržnost, odolnost a hodnoty; přírodní zdroje a životní prostředí nebo migrace a správa hranic.

Více podrobností k rozpočtu EU je k dispozici zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/the-eu-budget/eu-annual-budget/2023-budget/>

EP: Nová pravidla na posílení odolnosti kritických subjektů EU

Evropský Parlament potvrdil dne 22. listopadu dohodu s Radou a přijal novou směrnici na posílení odolnosti kritických subjektů EU. Tento předpis stanovuje minimální pravidla pro posuzování rizik a vnitrostátní strategie odolnosti a přichází s jednotnou definicí kritické infrastruktury pro všechny členské státy. Předchozí směrnice o kritické infrastruktuře se soustředila pouze na energetiku a dopravu. Nový předpis se bude vztahovat například na odvětví energetiky, bankovníctví, infrastruktury finančních trhů, digitální infrastruktury, zdravotnictví nebo veřejné správy. Subjekty, které jsou považovány za součást kritické infrastruktury, budou navíc podléhat přísnějším požadavkům na posuzování rizik a podávání zpráv. Podle nových pravidel by členské státy měly vypracovat vlastní strategie odolnosti. K přeshraniční komunikaci pak budou v každé zemi EU zřízena jednotná kontaktní místa. Zároveň by se mělo zabránit dvojímu podávání zpráv mezi těmito a dalšími iniciativami zaměřenými na zvyšování odolnosti, aby se kritické subjekty vyhnuly zbytečné administrativní zátěži. O veškerých incidentech nebo narušeních by pak kritické subjekty měly informovat vnitrostátní orgány, aby byla zajištěna transparentnost. Vnitrostátní orgány by měly informovat veřejnost, je-li to ve veřejném zájmu.

Přijatý text je v češtině k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0394_CS.html

Publikace Agentury EU pro základní práva ohledně dočasné ochrany v členských státech EU v souvislosti s válkou na Ukrajině

Národní legislativa implementující směrnici EU o dočasné ochraně ve vybraných členských státech EU (aktualizace)

Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) aktualizovala přehled národní legislativy implementující směrnici EU o dočasné ochraně v 16 členských státech EU s největším počtem vysídlených osob prchajících před válkou na Ukrajině, včetně Česka. Cílem tohoto přehledu je pomoci členským státům EU s otázkami při provádění směrnice EU o dočasné ochraně (2001/55/ES).

Přehled je k dispozici zde: <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/national-legislation-implementing-eu-temporary-protection-directive-selected-eu-0>

Dočasná ochrana pro děti bez doprovodu prchající z Ukrajiny – praktická příručka pro opatrovníky

Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) a Agentura Evropské unie pro azyl (EUAA) vytvořily příručku zaměřenou na dočasnou ochranu dětí bez doprovodu prchajících z Ukrajiny. Tato příručka se zaměřuje na pomoc opatrovníkům jmenovaným členskými státy EU na podporu vysídlených dětí z Ukrajiny při registraci k dočasné ochraně a uplatňování jejich práv. Dále popisuje, co je dočasná ochrana a co musí opatrovníci vědět, stejně tak jako nejčastější situace dětí prchajících z Ukrajiny. Příručka obsahuje ověřené postupy nebo odkazy na další zdroje, které opatrovníkům mohou pomoci.

Příručka je v angličtině k dispozici zde:
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-practical-tool-guardians-temporary-protection-unaccompanied-children-fleeing-ukraine_0.pdf

JUDIKATURA

SDEU: Rozsudek ve věcech C-704/20 Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid proti C, B a C-39/21 X proti Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, ze dne 8. listopadu 2022

Z unijního práva vyplývá, že přijetí nebo trvání opatření spočívajícího v zajištění cizího státního příslušníka, který podal žádost o mezinárodní ochranu nebo který neoprávněně pobývá na území členského státu, podléhá řadě podmínek zákonnosti.

Státní příslušníci Alžírsko, Maroka a Sierra Leone napadli u různých nizozemských soudů opatření spočívající v jejich zajištění. Nizozemská Státní rada a soud v Haagu položily Soudnímu dvoru otázku, zda unijní právo ukládá soudům povinnost přezkoumat i bez návrhu případné nedodržení podmínky zákonnosti opatření spočívajícího v zajištění, která nebyla dotyčnou osobou uplatněna. V rozsudku z 8. listopadu 2022 Soudní dvůr nejprve připomněl, že každé zajištění státního příslušníka třetí země, ať již v rámci řízení o navrácení v důsledku neoprávněného pobytu, v rámci vyřizování žádosti o mezinárodní ochranu nebo v rámci přemístění žadatele o takovou ochranu do členského státu příslušného k přezkumu jeho žádosti, představuje závažný zásah do práva tohoto státního příslušníka na svobodu, které je zakotveno v článku 6 Listiny základních práv Evropské unie.

Pokud se tedy ukáže, že podmínky zákonnosti zajištění nebyly nebo již nejsou splněny, musí být dotyčná osoba okamžitě propuštěna. Tak je tomu zejména v případě, je-li konstatováno, že řízení o navrácení, o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu nebo o přemístění již není vedeno s náležitou pečlivostí, nebo že opatření spočívající v zajištění není nebo již není přiměřené. Soudní dvůr dále zdůraznil, že v oblasti zajištění cizinců se unijní normotvůrce neomezil na stanovení společných hmotněprávních norem, ale ve světle zásady účinné soudní ochrany zavedl rovněž společné procesní normy, jejichž účelem je zajistit, aby v každém členském státě existoval režim, který příslušnému soudnímu orgánu umožňuje propustit dotyčnou osobu, případně po přezkumu z moci úřední, jakmile se ukáže, že její zajištění není nebo již není zákonné. Z toho plyne, že soudní orgán příslušný k přezkumu zákonnosti opatření spočívajícího v zajištění musí přihlídnout ke všem okolnostem, zejména skutkovým, které mu byly předloženy, jak jsou doplněny nebo objasněny v rámci procesních opatření, která považuje za nezbytné přijmout na základě svého vnitrostátního práva, a na základě těchto okolností případně konstatovat nesplnění podmínky zákonnosti plynoucí z unijního práva, i když toto nesplnění nebylo dotyčnou osobou uplatněno.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268046&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1454333>

SDEU: Rozsudek ve věci C-54/21 Antea Polska S. A., Pectore-Eco sp. z o.o., Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy proti Państwowe Gospodarstwo wodne Wody Polskie, ze dne 17. listopadu 2022

Unijní právo brání vnitrostátním právním předpisům, které ukládají zveřejnění všech informací sdělených uchazeči, pouze s výjimkou obchodního tajemství, neboť takové právní předpisy mohou veřejnému zadavateli bránit v nezveřejnění některých informací, které sice nepředstavují obchodní tajemství, avšak musí zůstat nepřístupné.

Polská státní vodohospodářská společnost, dále jen „veřejný zadavatel“ zahájila otevřené zadávací řízení za účelem zadání veřejné zakázky. Po ukončení uvedeného řízení jeden z uchazečů, kterému zakázka nebyla zadána, podal k předkládajícímu soudu Krajowa Izba Odwoławcza žalobu směřující ke zrušení rozhodnutí o zadání zakázky jinému uchazeči, k novému posouzení nabídek a ke zpřístupnění některých informací. Předkládající soud se tázal Soudního dvora na meze důvěrnosti informací, které uchazeči poskytují společně se svými nabídkami v rámci řízení o zadání veřejných zakázek.

Na prvním místě se Soudní dvůr zabýval vymezením rozsahu povinnosti důvěrného zacházení. Dospěl k závěru, že ochrana důvěrnosti podle směrnice 2014/24 má širší rozsah, než ochrana vztahující se jen na obchodní tajemství. Soudní dvůr však připomněl, že na základě této směrnice se zákaz zpřístupnění informací označených za důvěrné použije tehdy, pokud není ve vnitrostátním právu, jež se vztahuje na veřejného zadavatele, stanoveno jinak. Každý členský stát proto může vyvážit ochranu důvěrných informací podle této směrnice a pravidla vnitrostátního práva sledující jiné oprávněné zájmy, jako je přístup k informacím, aby zajistil co největší transparentnost postupů při zadávání veřejných zakázek. Nesmí však zavádět režimy, jež nezaručují nenarušenou hospodářskou soutěž, které narušují poměření mezi zákazem zpřístupnit důvěrné informace a obecnou zásadou řádné správy, z níž vyplývá povinnost uvést odůvodnění, pro zajištění dodržení práva neúspěšných uchazečů na účinný přezkum, nebo které mění režim v oblasti zveřejňování v souvislosti se zadanými zakázkami, jakož i pravidla týkající se informování zájemců a uchazečů. Vnitrostátní právní předpisy, které ukládají zveřejnění všech informací, jež byly veřejnému zadavateli sděleny všemi uchazeči, pouze s výjimkou informací spadajících pod pojem „obchodní tajemství“, přitom mohou tomuto zadavateli na základě jednoho ze zájmů a cílů uznaných směrnicí 2014/24, které souvisejí s vymahatelností práva, veřejným zájmem, oprávněnými obchodními zájmy hospodářského subjektu a poctivou hospodářskou soutěží, bránit v rozhodnutí nezveřejnit určité informace, jež nespadají pod tento pojem.

Na druhém místě Soudní dvůr upřesnil, že veřejný zadavatel musí za účelem určení, zda odepře uchazeči přístup k informacím, které předložili ostatní uchazeči ohledně svých relevantních zkušeností a příslušných referencí, posoudit, zda tyto informace mají komerční hodnotu, která není omezena na předmětnou zakázku, když jejich

zpřístupnění může poškodit oprávněné obchodní zájmy nebo poctivou hospodářskou soutěž. Veřejný zadavatel může kromě toho odepřít přístup k těmto informacím, pokud by jejich zpřístupnění bránilo vymahatelnosti práva nebo bylo jinak v rozporu s veřejným zájmem. Pokud je však úplný přístup k informacím odepřen, musí veřejný zadavatel poskytnout přístup k podstatnému obsahu těchto informací, aby bylo zajištěno dodržení práva na účinnou právní ochranu. Zpřístupnění informací předaných veřejnému zadavateli však nelze v zásadě odmítnout, jestliže tyto informace, třebaže jsou relevantní pro dotčené zadávací řízení, nemají žádnou komerční hodnotu v širším rámci činnosti těchto hospodářských subjektů. Pokud jde o nikoli jmenovité údaje, má Soudní dvůr za to, že s ohledem na jejich význam pro zadání zakázky vyžaduje zásada transparentnosti a právo na účinnou právní ochranu, aby všichni uchazeči měli přístup k podstatnému obsahu takových údajů, jako odborná kvalifikace nebo způsobilost osob zapojených do plnění zakázky, rozsah a struktura takto vytvořených lidských zdrojů, nebo část plnění zakázky, kterou uchazeč zamýšlí svěřit subdodavatelům. Pokud jde pak o koncepci projektů a popis způsobu provedení zakázky, Soudní dvůr uvedl, že je na veřejném zadavateli, aby posoudil, zda představují nebo obsahují prvky, které mohou být předmětem ochrany podle práva duševního vlastnictví, a vztahuje se tak na ně důvod pro odmítnutí zpřístupnění.

Na třetím místě Soudní dvůr rozhodl, že v případě, kdy je při rozhodování o návrhu na přezkum rozhodnutí o zadání veřejné zakázky konstatováno, že veřejný zadavatel je povinen zpřístupnit navrhovateli informace, které byly neprávem považovány za důvěrné, a že z důvodu nezpřístupnění těchto informací bylo porušeno právo na účinnou právní ochranu, nemusí toto konstatování nutně vést k přijetí nového rozhodnutí o zadání zakázky, pokud vnitrostátní procesní právo umožňuje soudu projednávajícímu věc přijmout v průběhu řízení opatření, kterými je obnoveno dodržení práva na účinnou právní ochranu, nebo mu umožňuje konstatovat, že navrhovatel může podat nový návrh na přezkum již přijatého rozhodnutí o zadání. Lhůta pro podání takového návrhu může začít běžet až od okamžiku, kdy má tento navrhovatel přístup ke všem informacím, které byly neprávem kvalifikovány jako důvěrné.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268628&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1035666>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-69/21 X proti Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, ze dne 22. listopadu 2022

Státní příslušník třetí země, který je vážně nemocný, nemůže být vyhoštěn, pokud by mu v případě absence vhodné léčby v zemi, do níž má být navrácen, hrozilo, že v této zemi bude vystaven nebezpečí, že se bolest spojená s tímto onemocněním náhle, značně a nezvratně zvýší.

Ruský státní příslušník, který trpí vzácnou formou rakoviny krve, se v současné době léčí v Nizozemsku. Jeho léčba spočívá mimo jiné v podávání léčebného konopí pro analgetické účely. Užívání léčebného konopí není v Rusku povoleno. Tento státní

příslušník podal několik žádostí o azyl v Nizozemsku, z nichž poslední byla zamítnuta v roce 2020, a napadl rozhodnutí o navrácení, které vůči němu bylo přijato, žalobou u soudu v Haagu. Domnívá se, že mu musí být vydáno povolení k pobytu nebo že mu musí být alespoň přiznán odklad vyhoštění z důvodu, že léčba na bázi léčebného konopí, která je mu v Nizozemsku poskytována, je pro něj natolik zásadní, že by v případě přerušení této léčby již nemohl vést normální život.

Soud v Haagu se rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda unijní právo brání tomu, aby bylo přijato rozhodnutí o navrácení nebo vyhošťovací opatření v takovém případě. V rozsudku z 22. listopadu 2022 Soudní dvůr rozhodl, že **unijní právo brání tomu**, aby členský stát přijal rozhodnutí o navrácení nebo vyhostil neoprávněně pobývajícího státního příslušníka třetí země, který je vážně nemocný, existují-li závažné důvody se domnívat, že tento státní příslušník bude v případě navrácení vystaven v důsledku nedostupnosti vhodné léčby v zemi, do které má být navrácen, skutečnému nebezpečí náhlého, značného a nezvratného zvýšení bolesti způsobené jeho onemocněním. Tato podmínka zejména vyžaduje, aby bylo prokázáno, že v zemi, do níž má být navrácen, mu nemůže být legálně poskytnuta analgetická léčba, která je jako jediná účinná, a že absence takové léčby by jej vystavila bolesti takové intenzity, že by byla v rozporu s lidskou důstojností, neboť by mu mohla způsobit vážnou a nezvratnou duševní poruchu, nebo dokonce vést k sebevraždě. Pokud jde o kritérium rychlosti, Soudní dvůr upřesnil, že unijní právo brání tomu, aby ke zvýšení bolesti státního příslušníka třetí země v případě navrácení muselo dojít ve lhůtě, která je absolutně předem stanovena právem dotyčného členského státu. Pokud členské státy stanoví lhůtu, musí být tato lhůta čistě orientační a nezprošťuje příslušný vnitrostátní orgán povinnosti konkrétně posoudit situaci dotyčné osoby. Soudní dvůr dále rozhodl, že příslušný vnitrostátní orgán může přijmout rozhodnutí o navrácení nebo vyhostit státního příslušníka třetí země pouze s přihlédnutím k jeho zdravotnímu stavu.

Okolnost, že by této osobě v případě navrácení již nebyla poskytována stejná léčba, jaká jí je poskytována v členském státě, na jehož území neoprávněně pobývá, a z tohoto důvodu by mohl být zejména dotčen rozvoj jejích sociálních vztahů v zemi, do níž má být navrácena, však nemůže sama o sobě bránit přijetí rozhodnutí o navrácení nebo vyhošťovacího opatření vůči ní, pokud ji absence takové léčby v zemi, nevystavuje skutečnému nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení.

Plné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268843&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1114116>

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-37/20 WM a C-601/20 Sovim SA proti Luxembourg Business Registers, ze dne 22. listopadu 2022

Ustanovení, podle něhož musí být informace o skutečných majitelích společností zapsaných v rejstříku na území členských států vždy k dispozici jakékoli osobě z široké veřejnosti, je neplatné. Zásah do práv zaručených Listinou, který s sebou toto opatření přináší, není ani omezený na to, co je nezbytně nutné, ani přiměřený sledovanému cíli.

V souladu se směrnicí proti praní peněz byl zákonem přijatým v roce 2019 v Lucembursku zřízen Registr skutečných majitelů, ve kterém musí být uvedeny a uchovávány informace o skutečných majitelích registrovaných subjektů. Část těchto informací je přístupná široké veřejnosti. Tento zákon rovněž stanoví možnost skutečného majitele požádat správce registr, aby přístup k takovým informacím v určitých případech omezil. V tomto kontextu byly u Obvodního soudu v Lucemburku podány dvě žaloby, z nichž jednu podala lucemburská společnost a druhou skutečný majitel jiné lucemburské společnosti, kteří se domáhali, aby správce registru omezil přístup široké veřejnosti k informacím, jež se jich týkají. Obvodní soud, který měl za to, že zpřístupnění takových informací může vést k nepřiměřenému riziku zásahu do základních práv dotčených skutečných majitelů, položil Soudnímu dvoru sérii předběžných otázek týkajících se výkladu některých ustanovení směrnice proti praní peněz a jejich platnosti z hlediska Listiny základních práv Evropské unie. Velký senát Soudního dvora rozhodl o neplatnosti ustanovení směrnice proti praní peněz, podle něhož musí členské státy zajistit, aby informace o skutečných majitelích společností a jiných právnických osob zapsaných v rejstříku na jejich území byly vždy k dispozici jakékoli osobě z široké veřejnosti. Podle Soudního dvora představuje přístup široké veřejnosti k informacím o skutečných majitelích závažný zásah do práva na soukromý život zakotveného v článku 7 Listiny základních práv EU a do práva na ochranu osobních údajů v článku 8 Listiny. Zpřístupněné informace totiž umožňují potenciálně neomezenému počtu osob informovat se o faktické a finanční situaci skutečného majitele. Kromě toho jsou potenciální důsledky pro subjekty údajů plynoucí z případného zneužití jejich osobních údajů zhoršeny skutečností, že jakmile jsou tyto údaje zpřístupněny široké veřejnosti, mohou být nejen volně vyhledávány, ale rovněž uchovávány a šířeny.

Podle Soudního dvora tak normotvůrce sleduje cíl obecného zájmu - předcházení praní peněz a financování terorismu, kterým lze odůvodnit i závažné zásahy do základních práv zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny. Zásah, jenž s sebou toto opatření přináší, však není ani omezený na to, co je nezbytně nutné, ani přiměřený sledovanému cíli. Mimo skutečnost, že předmětná ustanovení umožňují zpřístupnit veřejnosti údaje, které nejsou dostatečně vymezené ani identifikovatelné, představuje režim zavedený směrnicí proti praní peněz podstatně závažnější zásah do základních práv zaručených v článcích 7 a 8 Listiny než dřívější režim (jenž kromě přístupu příslušných orgánů a některých osob stanovil přístup kterékoli osoby nebo organizace, která může prokázat oprávněný zájem), přičemž tento závažnější zásah není kompenzován případnými výhodami, jež by mohly vyplývat z nového režimu oproti staršímu, pokud jde o boj proti praní peněz a financování terorismu. Konkrétně Komisi namítaná **případná obtížnost přesného nastavení případů a podmínek, za nichž je takový oprávněný zájem dán, nemůže ospravedlnit to, aby unijní normotvůrce stanovil přístup široké veřejnosti k předmětným informacím.** Soudní dvůr dodal, že fakultativní ustanovení, která umožňují členským státům podmínit zpřístupnění informací o skutečných majitelích registrací online a stanovit za výjimečných okolností odchylky od přístupu široké veřejnosti k těmto informacím, nemohou sama o sobě prokázat ani vyvážené poměření mezi sledovaným cílem obecného zájmu a základními právy zakotvenými v článcích 7 a 8 Listiny ani existenci dostatečných záruk umožňujících subjektům údajů účinně chránit své osobní údaje před rizikem zneužití.

Úplné znění rozsudku je v češtině k dispozici zde:
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=268842&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1119282>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK